

Załącznik
do Uchwały Nr XXXVII/174/2020
Rady Gminy Sońsk
z dnia 21 grudnia 2020 roku

**GMINNY PROGRAM PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH I PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII NA ROK 2021**

Zagadnienia ogólne

Podstawę prawną przyjęcia „Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na 2021 rok” stanowi:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U. 2019 r. poz. 2277 ze zm.).
2. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U. 2019 r. poz. 852 ze zm.).
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1876).
4. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (t.j. Dz. U. z 2019 r., poz. 2365 ze zm.)

Spośród licznych problemów społecznych, jakie występują w naszym kraju, problemy związane z alkoholem mają szczególne znaczenie. Spożycie alkoholu istotnie wpływa na zdrowie, zarówno fizyczne jak i psychiczne indywidualnych osób, jak i całych rodzin. Nadużywanie alkoholu jest przyczyną licznych szkód społecznych, takich jak zakłócenia bezpieczeństwa publicznego, przestępczość, wypadki samochodowe, przemoc w rodzinie, ubóstwo i bezrobocie.

Również uzależnienie od substancji psychoaktywnych wywołuje liczne problemy dla całej populacji. Przewlekłe zaburzenia psychiczne, a nawet śmiertelne zatrucia w wyniku przedawkowania stanowią najpoważniejsze z nich. Rezultatem jest obniżenie długości i jakości życia osób uzależnionych, a także całego otoczenia.

Zgodnie z art. 4¹ Ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tekst jednolity Dz.U. z 2019 r. poz. 2277 ze zm.) gmina ma obowiązek prowadzenia działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu.

W szczególności zadania te obejmują:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Realizacja powyższych zadań jest prowadzona w postaci Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów oraz Przeciwdziałania Narkomanii uchwalanego corocznie przez Radę Gminy Sońsk (dalej Program).

Finansowanie zadań objętych Programem realizowane jest z wpływów uzyskanych za wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.

Skuteczna realizacja niniejszego programu opiera się na współpracy z poniżej wymienionymi instytucjami:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sońsku,
- 2) Zespół Placówek w Gołotczyźnie,
- 3) Kościoły i Akcja Katolicka w Sońsku,
- 4) Grupa AA „Nadzieja” oraz grupa DDA „Wewnętrzny Spokój”,
- 5) Kluby Sportowe z terenu Gminy,
- 6) Niepubliczne Ośrodki Zdrowia,
- 7) Specjalistyczna Poradnia Uzależnień w Ciechanowie CSK MSWiA,
- 8) Specjalistyczny Szpital Wojewódzki, Poradnia Leczenia Uzależnień Ciechanów,
- 9) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Ciechanowie,
- 10) Lokalni liderzy,
- 11) Instytucje wspomagające:
 - a) Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
 - b) Instytut Psychologii Zdrowia Polskiego Towarzystwa Psychologicznego,
 - c) Fundacja ETOH,
 - d) Komenda Powiatowa Policji w Ciechanowie,
 - e) Sąd Rejonowy w Ciechanowie.

Definicje

Alkohol to związki organiczne zawierające jedną lub więcej grup hydroksylowych. Potocznie „alkoholem” nazywa się alkohol etylowy czy etanol lub napój alkoholowy, który dzielimy na piwo, wino oraz alkohole spirytusowe. Według ustawy, w Polsce do napojów alkoholowych zaliczamy każdy produkt przeznaczony do spożycia, zawierający więcej niż 0,5% alkoholu etylowego.

Narkotyk, substancja psychoaktywna, środek odurzający, używka – to określenia o podobnym znaczeniu stosowane wymiennie w języku potocznym. W medycynie, psychologii aktualnie obowiązującym nazewnictwem jest substancja psychoaktywna. W medycynie „narkotykami” określa się te substancje psychoaktywne, które działają m.in. przeciwbólowo poprzez określone receptory mózgowe. Z kolei pojęcie narkomanii wywodzi się od słowa „narcos”, co oznacza odurzenie, senność, uśpienie.

Substancja psychoaktywna - substancja chemiczna (związek chemiczny) oddziałująca na ośrodkowy układ nerwowy przez bezpośredni wpływ na funkcje mózgu, czego efektem są czasowe zmiany postrzegania, nastroju, świadomości i zachowania. Substancje psychoaktywne:

- wpływają na centralny układ nerwowy,
- przyjmowane są w celu doznania przyjemności, zmiany świadomości, uzyskania określonego nastroju, przeżycia ekstremalnych doznań,
- wpływają na organizm człowieka powodując w różnym stopniu zmiany psychiczne (np. euforię, zmieniony odbiór rzeczywistości, iluzje, omamy, zaburzenia pamięci) oraz fizyczne (np. wzrost ciśnienia krwi, przyspieszenie tętna, pobudzenie),
- przewlekłe przyjmowane mogą prowadzić do uzależnienia, które często nazywane też jest narkomanią czy toksykomanią,
- mają pochodzenie naturalne lub syntetyczne,
- często, szczególnie w publikacjach popularnych są dzielone na tzw. narkotyki miękkie (jako bezpieczne, mało szkodliwe) oraz twarde (niebezpieczne, groźne). Za „narkotyk miękką” uznawana jest np. marihuana. Określenia te są mylące, nieprawdziwe, dają złudne poczucie bezpieczeństwa np. przy stosowaniu marihuany.

W Polsce obowiązuje podział substancji psychoaktywnych na trzy główne grupy:

- alkohol, opiaty, leki uspokajające i nasenne (działające głównie rozluźniająco, uspokajająco, nasennie),
- kanabinole i inne substancje halucynogenne, lotne rozpuszczalniki (działające głównie euforycznie, powodujące omamy, urojenia),
- kokaina i inne substancje stymulujące, nikotyna (działające pobudzająco, podwyższające nastrój).

Uzależnienie jest to kompleks zjawisk fizjologicznych, behawioralnych i poznawczych, wśród których zachowania związane z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych uzyskują wyraźną przewagę nad innymi, które były charakterystyczne dla danej osoby. Uzależnienie prowadzi do powstania wielu szkód, m. in. somatycznych, psychicznych i społecznych. Uzależnienie często kończy się śmiercią z powodu następstw zdrowotnych.

Alkoholizm polega na utracie kontroli nad ilością spożywanego alkoholu. Objawia się tym, że osoba uzależniona pije mimo nieprzyjemnych konsekwencji, jakie pojawiają się wraz z rozwojem uzależnienia. Jest to choroba, którą można i należy leczyć. Uzależnienie od alkoholu jest chorobą chroniczną, postępującą i potencjalnie śmiertelną. Nie jest możliwe

całkowite jej wyleczenie, a jedynie zahamowanie narastania jej objawów i szkód zdrowotnych z nią związanych. Do podstawowych objawów uzależnienia od alkoholu, należą przede wszystkim: utrata kontroli nad piciem, robienie i mówienie rzeczy, których się żałuje, występowanie zespołów abstynencyjnych, koncentracja życia wokół alkoholu, zmiana tolerancji na alkohol, zaburzenia pamięci i świadomości, nawroty picia.

Profilaktyka to działanie, które ma na celu zapobieganie pojawieniu się lub rozwojowi niekorzystnego zjawiska. Jest też jednym ze sposobów reagowania na zjawiska społeczne, które oceniane są jako szkodliwe i niepożądane. Ta ocena skłania do traktowania takich zjawisk w kategoriach zagrożeń i podejmowania wysiłków w celu ich eliminacji lub choćby ograniczenia.

Profilaktykę uzależnień określa się również jako zmniejszenie strat związanych z używaniem środków odurzających poprzez ograniczenie do minimum potencjalnych szkód, jakich mogą doznać osoby używające substancji psychoaktywnych. Poziomy profilaktyki:

- profilaktyka uniwersalna kierowana do wszystkich w określonym wieku bez względu na stopień ryzyka wystąpienia zachowań problemowych lub zaburzeń psychicznych i dotycząca zagrożeń znanych, rozpowszechnionych znacznym stopniu – np. przemocy czy używania substancji psychoaktywnych;
- profilaktyka selektywna ukierunkowana na grupy zwiększonego ryzyka, wymagająca dobrego rozpoznania tych grup w społeczności lokalnej;
- profilaktyka wskazująca kierowana do osób wysokiego ryzyka – to działania wymagające specjalistycznego przygotowania, polegające na terapii interwencji, bądź leczeniu osób z symptomami zaburzeń.

Współuzależnienie – utrwalona forma funkcjonowania w długotrwałej, trudnej i niszczącej sytuacji związanej z patologicznymi zachowaniami uzależnionego partnera, ograniczająca w sposób istotny swobodę wyboru postępowania, prowadząca do pogorszenia własnego stanu i utrudniająca zmianę własnego położenia na lepsze. Współuzależnienie może wystąpić również w relacjach między członkami rodziny, przyjaciółmi czy współpracownikami.

Ogólne założenia Programu

1. Realizator programu: Urząd Gminy Sońsk.
2. Czas realizacji programu: od 1 stycznia 2021 r. do 31 grudnia 2021 r.
3. Odbiorcy programu:
 - a. dzieci i młodzież, rodzice, nauczyciele, reprezentanci innych grup społecznych,
 - b. osoby mające czynny kontakt z alkoholem i/lub narkotykami oraz osoby współuzależnione.
 - c. osoby dotknięte przemocą.

Cele programu

1. Zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych oraz ich rodzin, a także osób dotkniętych przemocą poprzez:
 - 1) dofinansowanie utrzymania punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od alkoholu i członków ich rodzin,
 - 2) edukacja publiczna (przewodniki, ulotki, poradniki, broszury),
 - 3) wsparcie działalności grupy AA oraz DDA na terenie gminy,
 - 4) podejmowanie działań o charakterze edukacyjnym, przeznaczonych dla rodziców i dzieci w celu wspierania abstynencji i przygotowania ich do podejmowania świadomych i odpowiedzialnych decyzji związanych z używaniem substancji psychoaktywnych (dopalaczy i narkotyków),
2. Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zintegrowanych programów profilaktyki uzależnień:
 - 1) organizowanie oraz finansowanie na terenie placówek oraz w Gminnym Ośrodku Kultury programów i konkursów profilaktycznych, warsztatów, teatralnych spektakli dla dzieci i młodzieży,
 - 2) prowadzenie profilaktyki uniwersalnej i selektywnej w celu przeciwdziałania uzależnieniom, w tym prowadzenie szeroko rozumianej profilaktyki informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów uzależnień (alkohole, narkotyki, nikotyna, środki psychotropowe, dopalacze, leki i inne) dla wszystkich grup społecznych,
 - 3) współorganizacja i dofinansowanie imprez promujących zdrowy styl życia bez nałogów, w tym imprez o charakterze sportowym, współorganizacja zawodów sportowych ze stowarzyszeniami i organizacjami pozarządowymi dla dzieci i młodzieży, w tym zakup nagród, pucharów i statuetek,
 - 4) dofinansowanie wyjazdów dzieci i młodzieży na zajęcia i warsztaty terapeutyczne, (wycieczki, kolonie, obozy letnie) z realizowaniem programów profilaktycznych i promujących zdrowy, bez uzależnień, tryb życia.
3. Szkolenie sprzedawców w zakresie zasad sprzedaży napojów alkoholowych oraz przeprowadzanie kontroli przestrzegania zasad obrotu tymi napojami poprzez:
 - a) zorganizowanie oraz sfinansowanie szkolenia dla sprzedawców napojów alkoholowych,
 - b) przeprowadzanie zgodnie z harmonogramem planowanych kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwolenia na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych na terenie Gminy Sońsk.

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

1. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych opiniuje i inicjuje Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii.
2. Do zadań Komisji należy w szczególności:
 - a) inicjowanie działań w zakresie zadań wynikających z art. 4¹ ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi,
 - b) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów dotyczących zasad promocji i reklamy oraz sprzedaży i podawania napojów alkoholowych określonych w art. 13¹ i 15 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi
 - c) opiniowanie wniosków o wydanie zezwoleń na prowadzenie sprzedaży alkoholu na miejscu lub poza miejscem sprzedaży oraz kontroli przestrzegania zasad obrotu tymi napojami,
 - d) podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu,
 - e) kontrolowanie na podstawie upoważnienia Wójta Gminy Sońsk przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.
 - f) podnoszenie kwalifikacji z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych poprzez uczestnictwo w szkoleniach, kursach i konferencjach
 - g) przeprowadzanie rozmów w sprawach osób nadużywających alkoholu,
 - h) kierowanie na badanie do biegłego w celu wydania opinii w przedmiocie uzależnienia od alkoholu i wskazania rodzaju zakładu leczniczego dla osób które w związku z nadużywaniem napojów alkoholowych powodują rozkład pożycia rodzinnego, demoralizację małoletnich, uchylają się od pracy albo systematycznie zakłócają spokój lub porządek publiczny,
 - i) kierowanie do sądów wniosków o wszczęcie postępowania w sprawie zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu.
3. Wydatki związane z realizacją Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii finansowane są ze środków uzyskanych z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż i podawanie napojów alkoholowych. Środki te są ściśle powiązane z finansowaniem założeń gminnego programu i nie można ich wykorzystywać na inne zadania nie mające z nim merytorycznego związku.
4. **Zasady wynagradzania członków** Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych: członkowie komisji otrzymują wynagrodzenie w wysokości 15% minimalnego wynagrodzenia w 2020 r., określonego w ustawie z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (t.j. Dz.U. 2020, poz. 2207), za każde wspólne posiedzenie komisji na podstawie listy obecności. Członkom gminnej komisji przysługuje zwrot kosztów podróży związanych z uczestnictwem w szkoleniach oraz wykonywaniem zadań komisji na podstawie delegacji służbowej tak jak pracownikom Urzędu Gminy Sońsk.

Preliminarz wydatków na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych

L p.	Nazwa zadania	Działania do realizacji	Miejsce realizacji	Termin realizacji	Koszt zadania w zł
1.	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób i rodzin z problemem alkoholowym	Prowadzenie Punktu Konsultacyjnego	Gajda-Med. Centrum Medyczne filia w Sońsku	2021	42.000,00
2.	Dofinansowanie wypoczynku dzieci	Organizacja programów profilaktycznych w ramach wypoczynku letniego dzieci i młodzieży		2021	13.700,00
3.	Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży	Programy profilaktyczne („teatrzyki”)	Szkoły na terenie Gminy Sońsk, GOK		5.000,00
		Wsparcie organizacji i grup realizujących działania w zakresie profilaktyki alkoholowej	Gmina Sońsk		2.500,00
		Szkolenie sprzedawców (umowa zlecenie)	Urząd Gminy Sońsk	250,00	
4.	Kierowanie osób z problemem alkoholowym na badanie przez lekarza biegłego	Wnioskowanie do Sądu Rodzinnego o wydanie orzeczenia o formie leczenia osoby uzależnionej oraz zlecenia na badanie przez lekarza biegłego	GKRPA	2021	2.900,00
5.	Wynagrodzenia członków GKRPA	Posiedzenia członków GKRPA oraz zespołów motywujących do podjęcia leczenia	Urząd Gminy Sońsk	2021	20.160,00
6.	Wydatki administracyjne	Delegacje	Urząd Gminy Sońsk	2021	200,00
		Zakup materiałów biurowych			690,00
7.	Szkolenia i konferencje z zakresu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	Systematyczne podnoszenie umiejętności i	Gminna komisja	Według potrzeb	600,00

		kwalfikacji członków GKRPA			
	Razem				88.000,00

Preliminarz wydatków na realizację programu profilaktyki i rozwiązywania problemów narkomanii

Lp.	Nazwa zadania	Działania	Miejsce realizacji	Termin realizacji	Koszt zadania
1.	Prowadzenie profilaktycznych działań informacyjnych i edukacyjnych, szczególnie dla dzieci i młodzieży	Realizacja programów profilaktycznych	Szkoły na terenie Gminy Sońsk	2019	2.000,00
	Razem				2.000,00

Postanowienia końcowe

Po zakończeniu roku objętego Programem, GKRPA przygotowuje sprawozdanie z realizacji Programu. Dokument ten przedkładany jest Radzie Gminy w terminie do 31 maja roku następującego po roku objętym sprawozdaniem.